PÅ SPORET AF BØRNEKONVENTIONEN

Undervisningsmateriale - Udskoling

Red Barnet

Information om materialet

KLASSE:
7.-10. klasse

TEMAORD:
børns rettigheder, FN's børnekonvention

FAG:
dansk, samfundsfag, historie

AKTIVITETSTYPER:
videoklip, skriveøvelse, værksted, refleksion- og dialogøvelser

Red Barnet

1-2
LEKTIONER

Kort om materialet

- De større elever bliver gennem en række øvelser introduceret til FN's børnekonvention, hvad børns rettigheder er, og hvad det betyder at have ret til noget.

- Du kan bruge materialet til at undervise og engagere eleverne i børns rettigheder generelt og skabe opmærksomhed om, at børn har rettigheder – og at man kan få hjælp, hvis ens rettigheder bliver overtrådt.

Vigtigt at vide inden du bruger materialet:
Husk at orientere dig i alle slides, før du begynder undervisningen. Bemærk at tidsangivelserne til øvelserne kun er et groft estimat, og det derfor kan variere alt efter klasse og diskussionslyst.

Red Barnet

Introduktion

- Børns sociale liv og skolegang er tæt forbundet til rettigheder. Retten til at gå i skole, retten til ikke at blive slået og retten til at blive taget alvorligt er bare nogle af de mange særlige rettigheder børn har, og som er vigtige at kende. Mental sundhed og online liv er også tæt koblet til rettigheder.

- Rettigheder er altså vigtige at forstå, ikke kun for én selv, men også for kammerater og som del af fællesskabet.

Red Barnet

Formålet med materialet

Formål med "På sporet af børnekonventionen" er at introducere de større elever til FN's børnekonvention og desuden:

- At eleverne får reflekteret og perspektiveret rettigheder til dét at være barn og ung i dag
- At eleverne forholder sig aktivt til dilemmaet knyttet til individets ret overfor fællesskabets interesser og andres rettigheder
- At eleverne bliver rustet til at handle og reagere, hvis deres rettigheder tilsidesættes

Red Barnet

Materialet

Kobling til FN's børnekonvention:
Alle Red Barnets materialer er funderet på FN's børnekonvention.
Dette materiale er en grundintroduktion til konventionen. Der vil være særligt vægt på følgende rettigheder:

- Børns ret til at kende deres rettigheder (artikel 42)
- Konventionen gælder alle børn (0-18 år) uden undtagelse (artikel 1 + 2)

Materialets opbygning:
Materialet består af en velkomst, grundviden, fire øvelser, som omhandler FN's børnekonvention og børns rettigheder generelt, samt en opsamling. Vi opfordrer til, at øvelserne udføres i rækkefølge.

Baggrund for materialet:
FN's børnekonvention er verdens mest populære og mest udbredte rettighedskonvention. Den er central for alle børn og unge under 18 år. Den er fundamentet for børn og unge til at forstå egne og andres rettigheder, og vide hvordan man kan søge hjælp.

Red Barnet

VELKOMMEN TIL

På sporet af børnekonventionen

I dette materiale gælder det om at blive klogere på FN's børnekonvention, på børn og unges rettigheder, og hvorfor børnekonventionen fortsat er relevant og vigtig for alle under 18 år. Vi skal undervejs tale om:

- FN's børnekonvention
- Individets rettigheder vs. kollektivets interesser
- Hjælp hvis nogen overskrider ens rettigheder
- Bevidsthed om ikke at overskride andres rettigheder

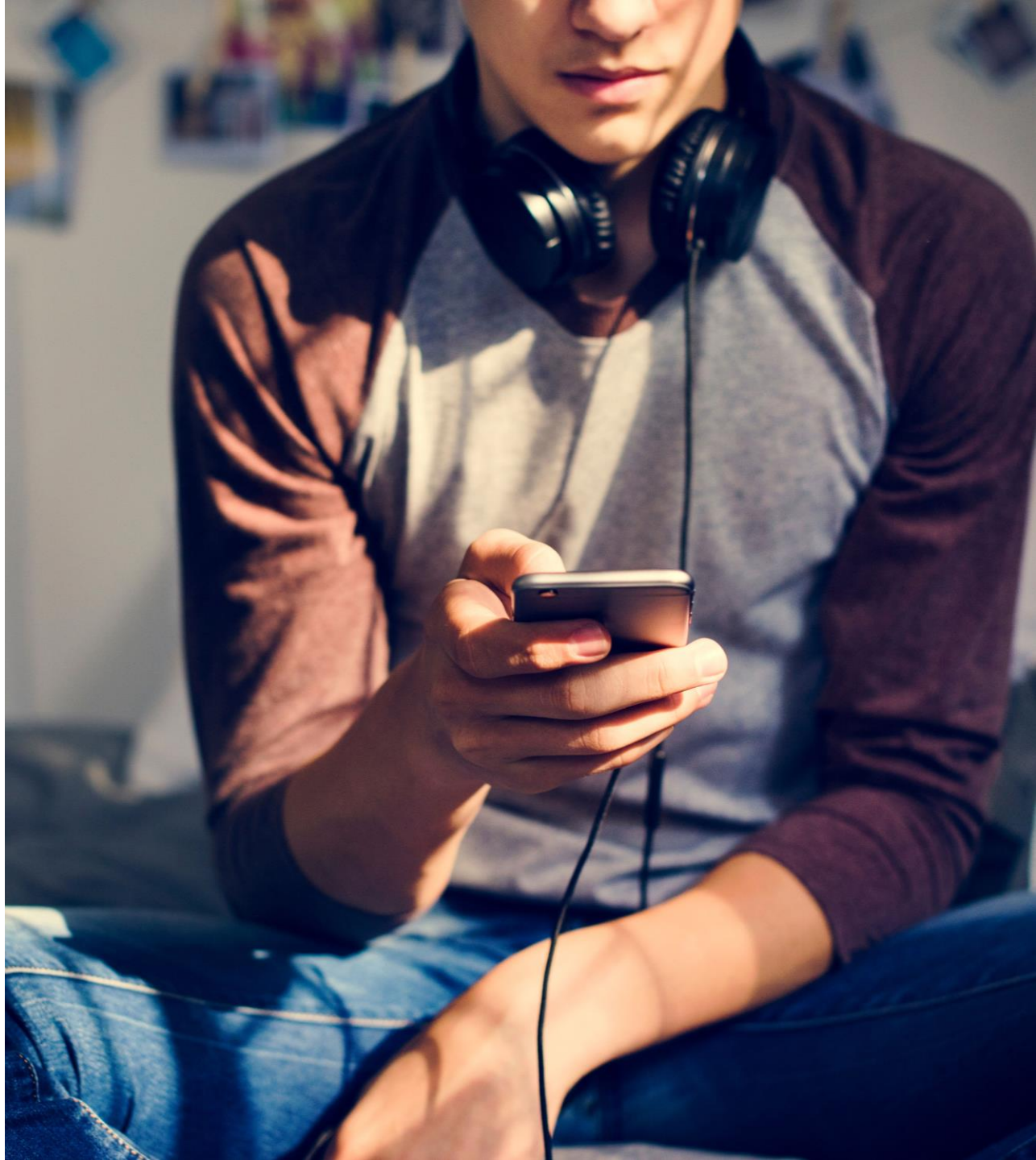

Hjernestarter

Hvad er det første I kommer til at tænke på, når jeg siger FN's børnekonvention?

Hvad tror I konvention betyder?

Red Barnet

Faktablik på FN's børnekonvention

- FN's børnekonvention er historiens mest tilsluttede menneskerettighedsaftale. Den blev vedtaget i FN den 20. november 1989. Siden har næsten alle lande i verden sagt ja til at overholde de regler, der står i konventionen. Danmark tilsluttede sig konventionen i 1991.

- Børnekonventionen gælder **ALLE** under 18 år uanset nationalitet, køn, social status, religion og kultur.

- Konventionen består af 54 artikler, som kan inddeles i tre overordnede grupper. Det er ikke en lov. Man kan ikke gå ind i en retssal og bruge konventionen. Men lande, der har tilsluttet sig, er forpligtet til at indrette love efter konventionens regler.

- Kun ét land har ikke underskrevet konventionen.

Red Barnet

Hvad betyder konvention?

- **Ordnet.dk:**

”International aftale om forpligtelser og forholdsregler vedr. et bestemt emne”

- **Lex.dk:**

"Regel eller norm, som er vilkårligt vedtaget eller led i en sædvane. Ideelt set tjener konventioner til at stifte og opretholde fællesskab (…) Ordet konvention kommer af latin conventio, *'komme sammen, komme overens’”*

- **Da.wikipidia.org:**

”Kutyme eller et dokument, som er fastlagt på grundlag af vedtagne og almindeligvis generelt accepterede regler, standarder, overenskomster og kriterier som kan have udviklet sig gennem tiderne”

ØVELSE 1

Explainer om børns rettigheder

15 MINUTTER

I denne øvelse skal vi sammen se en kort film, som forklarer FN's børnekonvention og rettigheder for børn og unge.

Red Barnet

Øvelsesvejledning - Sådan gør vi:

1. Om lidt skal vi se en lille film, som handler om børn og unges rettigheder.
2. Mens vi ser videoklippet, skal I enkeltvis tage noter undervejs med afsæt i de spørgsmål, som står på det følgende slide.
3. Når videoklippet er færdigt, får I et par minutter til at færdiggøre jeres noter og derefter drøfter I kort jeres pointer med jeres sidemakker.
4. Til slut samler vi op sammen ud fra de spørgsmål, som står på det følgende slide.

Filmen "Explainer om børns rettigheder"

Find videoen **her.**

Red Barnet

En og en – Svar på spørgsmålene:

- Hvad er videoklippets budskab? Hvad vil den fortælle os?
- Hvilke rettigheder fremhæver den?
- Hvem er målgruppen?
- Hvilke virkemidler benytter filmen, og hvilken effekt har det?
- Er filmen vellykket? – Hvorfor/ hvorfor ikke?

Vi taler i fællesskab om:

- Hvordan kunne man ellers have grebet en film om børn og unges rettigheder an?
- Hvilke andre formidlingsgreb kunne man have brugt til at fortælle om rettigheder?
- Blev I klogere på rettigheder af filmen?
- Hvad ville I gribe anderledes an, hvis I skulle instruere filmen? Hvorfor ville I gøre det sådan?

Det har stor betydning for mennesker i svære situationer, at andre griber ind eller på anden måder tilbyder at hjælpe…

ØVELSE 2

Rettigheds-match

30-35 MINUTTER

I denne øvelse skal vi dykke lidt ned i FN's børnekonvention og prøve at forstå og matche rettighederne til de tre grundlæggende kategorier.

Red Barnet

Øvelsesvejledning – Sådan gør vi:

1. Om lidt skal vi forsøge at inddele og matche rettigheder i tre kategorier.
2. I mindre grupper skal I først finde en oversigt over FN's børnekonvention.
3. Derefter skal I forsøge at sortere og matche så mange rettigheder som muligt til de tre kategorier. Kategorierne kan ses på det følgende slide.
4. I får cirka 15 minutter til at sortere så mange artikler som muligt. Start fra Artikel 1.
5. Notér de rettigheder, som I ikke helt kan placere eller er i tvivl om.
6. Herefter sætter I jer sammen med en anden gruppe, og snakker om jeres bud. Det har I cirka fem minutter til.
7. Når I har talt med den anden gruppe, samler vi fælles op på øvelsen ved at tage udgangspunkt i de spørgsmål, der står på det følgende slide.

De tre kategorier i konventionen

KATEGORI 1: OVERLEVELSE

KATEGORI 2: BESKYTTELSE

KATEGORI 3: MEDBESTEMMELSE

Vi taler i fællesskab om:

- Hvordan var det at skulle sortere artiklerne?
- Hvilke artikler syntes I var nemmest at placere?
- Hvilke artikler syntes I var sværest at placere? Hvorfor var de svære?
- Fik I bedre indsigt i rettighederne ud fra jeres drøftelser?
- Hvad siger kategorierne om børns rettigheder?

Red Barnet

ØVELSE 3

Rettigheder i den virkelige verden

25-35 MINUTTER

I denne øvelse skal vi få gjort rettighederne konkrete, arbejde med cases fra den virkelige verden og på den måde perspektivere rettighederne til vores hverdag.

Red Barnet

Øvelsesvejledning – Sådan gør vi:

1. Vi skal nu sætte os ind i eksempler fra den virkelige verden, hvor børn og unge på forskellig vis er i berøring med deres rettigheder.
2. Først snakker vi lidt om perspektiver på rettigheder i hverdagen ud fra det følgende slide.
3. Derefter læser vi sammen en tre forskellige cases, og taler om de tilhørende spørgsmål, som står på det efterfølgende slide.
4. Vi slutter af med en fælles samtale om, hvordan børnekonventionens rettigheder ikke blot er en masse nedskrevne artikler, men også lever ude i hverdagen for børn og unge.

Børnekonventionen i Danmark

I Danmark er der gratis adgang til skole, adgang til lægehjælp, og børn udfører ikke farligt børnearbejde. Alligevel er børnekonventionen vigtig – også i Danmark!

Her er tre vigtige områder, hvor børns rettigheder kan været truet i Danmark:

- **Digitale krænkelser** på sociale medier - fx digital mobning, hacking, grooming, afpresning og deling af nøgenbilleder uden samtykke. Alle børn har ret til beskyttelse mod udnyttelse og beskyttelse af deres privatliv, og dette gælder også deres digitale privatliv og sikkerhed.

- **Mental sundhed**, herunder stress, angst, ensomhed og depression. Alle børn har ret til en sund og tryg opvækst, og dette inkluderer også deres mentale sundhed.

- **Mobning** kan have alvorlig indvirkning på børns trivsel og kan føre til ensomhed, depression, angst, og endda selvmordstanker. Alle børn har ret til beskyttelse mod vold og misbrug, og dette inkluderer også beskyttelse mod mobning.

Case 1 – Historien om Emma

Emma er 14 år gammel, og går i 8. klasse på sin lokale folkeskole. Hun er glad for at gå i skole, men er endnu mere glad for at spille fodbold, hvilket hun gør i sin fritid. På det seneste har hun dog nydt mindre at komme til træning, fordi en ældre elev på skolen, som er tilknyttet samme fodboldklub, gentagende gange har truet hende både på og uden for banen. Emma er rystet og såret over den ældre elevs opførsel, men hun føler sig samtidig ydmyget, og har derfor ikke fortalt det til nogen. Hun er bekymret for, hvordan andre vil reagere og hun frygter, at det kun vil gøre tingene værre for hende, hvis hun fortæller det.

Hvilke rettigheder får Emma overtrådt og hvilke rettigheder kunne hun tage i brug for at få både hjælp og beskyttelse?

Case 2 – Historien om Sophia, Lukas og Vera

På en skole er der planer om at afholde en emneuge, hvor eleverne får mulighed for at designe et projekt om at være sikker i trafikken. Lærerne præsenterer opgaven for eleverne, men overraskes hurtigt over, at de fleste af udskolingseleverne ikke finder ugen særlig spændende. Sophia, Lukas og Vera på 15 år går i hver deres 9. klasse, og de beslutter sig for at tale med lærerne om at få lov til at ændre på emneugens rammer. De vil gerne være med i beslutningerne omkring formatet for emneugen, så den kan vække større begejstring hos alle elever på skolen. De organiserer en mødegruppe med elever fra forskellige klasser for at samle idéer og ønsker til emneugen. Dernæst præsenterer de idéerne for skolens lærere og ledelse. Det bliver besluttet, at planlægningen af emneugen omlægges. Sophia, Lukas og Vera bliver en del af et nyt elev-panel, der nu arbejder sammen med lærerne om at genudvikle emneugens program.

Hvilke rettigheder benytter Sophia, Lukas og Vera i denne situation for at ændre rammerne for emneugen?

Case 3 – Historien om Liam

Liam er 13 år. Han har en profil på Instagram og han bruger det sociale medie til at skrive med sine venner og dele billeder og stories. For nylig har Liam bemærket, at hans mor har opført sig lidt mærkeligt. Hun er begyndt at spørge ind til ting, som han kun har skrevet med sine venner om på Instagram. Det viser sig, at hans mor har haft adgang til hans profil på familiens fælles iPad. Her har hun løbende kunne læse alle hans beskeder uden hans viden. Da Liam finder ud af det, bliver han chokeret. Han sidder med en følelse af, at hans mor har overtrådt hans grænser.

Hvilke rettigheder har Liam fået overtrådt?

Vi taler i fællesskab om:

- Hvordan var det at tale om de tre cases?
- Tænker I selv over at rettigheder ikke kun er skrift på papir, men også kan ses i hverdagen?
- Kan I komme i tanke om andre eksempler på rettigheder i hverdagen?

ØVELSE 4

Rettigheds(for)kæmpere

30 MINUTTER

I denne øvelse skal vi løfte blikket og finde rollemodeller, som med deres virke er nutidens rettighedsforkæmpere – og som viser vejen til, at man kan handle på sine rettigheder.

Red Barnet

Øvelsesvejledning – Sådan gør vi:

1. Om lidt skal I hver især researche og finde frem til en person eller en organisation, som I synes udmærker sig som rettighedsforkæmper eller rollemodel – En rigtig *rettighedshelt*.
2. På næste slide kan I se nogle karakteristika for en rettighedshelt, som I kan lade jer inspirere af.
3. Når I har udvalgt jeres rettighedsforkæmper, skal I forberede en kort 'elevator-tale', hvor I skal fortælle om jer selv, som om I selv er rettighedshelten. I kan se en guide til, hvordan man laver en elevatortale på det følgende slide.
4. Til slut samler vi fælles op og taler om, hvorfor I har valgt den person eller organisation, som I har valgt.

Tip: Brug eventuelt jeres korte præsentationer af rettighedsforkæmpere som anledning til at udsmykke klassen med rollemodellerne og rettighedsheltene.

Hvad kendetegner rettighedsforkæmpere?

- De har et klart og tydeligt budskab, som fremmer børn og unges rettigheder.
- De lægger vægt på, at børn og unge har ret til at være sig selv og alle er lige meget værd.
- De lægger vægt på, at voksne har ansvaret for at sikre rettigheder.
- De når et bredt publikum, men behøver ikke nødvendigvis være gået viralt.

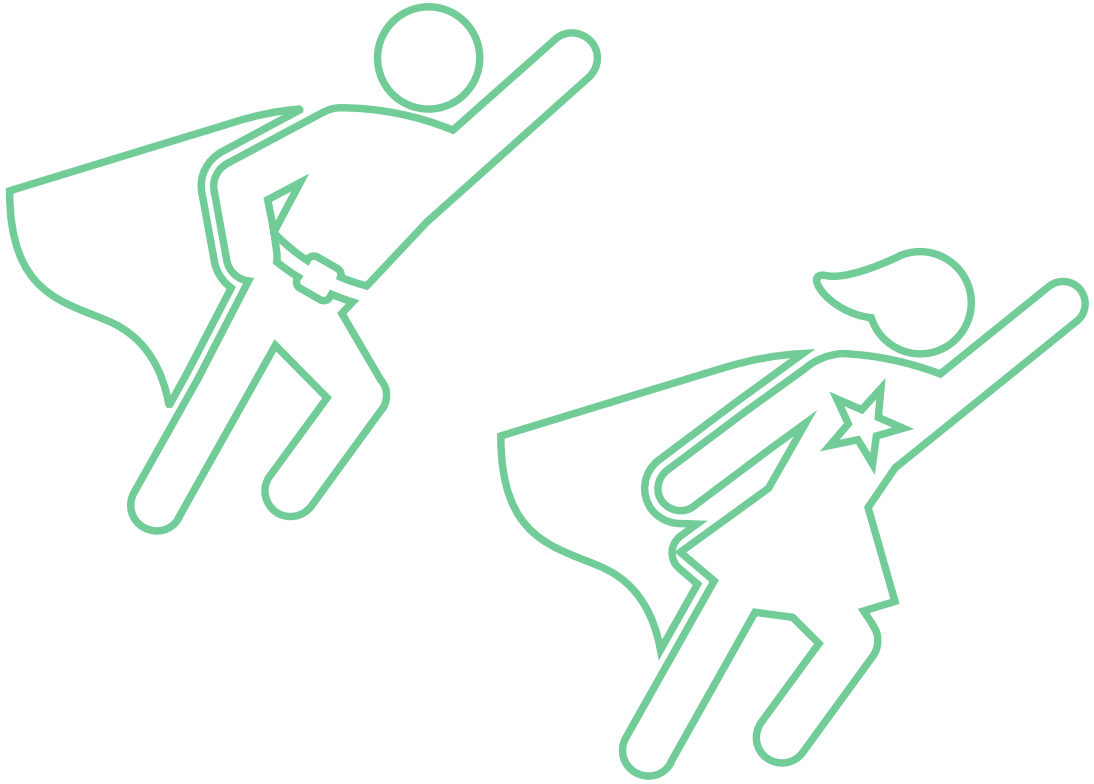

Guide til en elevatortale

En elevatortale er en kortfattet og konkret præsentation. Navnet kommer af, at man skal kunne nå at præsentere sin tale i løbet af en tur i en elevator. Man skal altså forsøge kun at fremhæve det allervigtigste, når man holder en elevatortale.

I elevatortalen som rettighedshelt, kan du fx komme ind på:

- Hvem du er (rettighedsforkæmperen)
- Hvad du brænder for (hvad er sagen eller missionen)
- Hvad arbejder du med (hvordan arbejder rettighedsforkæmperen med rettigheder)

Fælles opsamling – Hvad tager vi med os?

- Nævn på skift ét ord, som I særligt husker fra dette materiale.
- Hvad er I blevet mest overrasket over?
- Vil I gøre noget anderledes i fremtiden på baggrund af den viden, I har fået i materialet?
- Er I blevet klogere på FN's børnekonvention?